

HJ/124/04.04.01/2025

53 §**Lausunto Kanta-Hämeen alueellisesta ikäihmisten hyvinvointisuunnitelmasta 2025-2028**

Kunnanhallitus 24.3.2025 53 §

Kanta-Hämeen hyvinvointialue pyytää jakelussa mainittuja kuntia ja muita toimijoita antamaan lausuntonsa Kanta-Hämeen alueellinen ikäihmisten hyvinvointisuunnitelma 2025-2028 -asiakirjaluonnoksesta.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valtakunnallinen tavoite on turvata kestävä hyvinvointi kaikissa väestö- ja ikäryhmissä. Keskeistä on vähentää hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden eriarvoistumista ja eriytymistä. Tämän tavoitteen saavuttamiseksi Kanta-Hämeessä, tarvitaan yhteistä näkyä tavoitteista ja toimista, joita niiden saavuttaminen edellyttää. Parhaiten myös ikäihmisiin liittyviin hyvinvointihaasteisiin kyetään vastaamaan, kun työtä tehdään yhdessä ja samansuuntaisesti.

Hyvinvointialueen on lain ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista eli ns. vanhuspalvelulain (2012/980 § 5) mukaisesti laadittava suunnitelma ikääntyneen väestön tukemiseksi. Tämä suunnitelma toimenpiteistä ikääntyneen väestön hyvinvoinnin, terveyden, toimintakyvyn ja itsenäisen suoriutumisen tukemiseksi sekä iäkkäiden henkilöiden tarvitsemien palvelujen ja omaishoidon järjestämiseksi ja kehittämiseksi on liitettävä osaksi sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain 7 §:n 3 momentissa tarkoitettua hyvinvointikertomusta ja -suunnitelmaa. Suunnittelussa on painotettava kotona asumista ja kuntoutumista edistäviä toimenpiteitä sekä arvioitava ikääntyneen väestön hyvinvoinnin tilaa, ikääntyneelle väestölle tarjolla olevien palvelujen riittävyttä ja laatua sekä ikääntyneen väestön palveluntarpeeseen vaikuttavia tekijöitä. Myös kunnat laativat vastaavat omat suunnitelmansa.

Kanta-Hämeen alueellisen ikäihmisten hyvinvointisuunnitelman valmistelua on tehty viime vuoden aikana alueen eri toimijoiden yhteistyönä samanaikaisesti kuin alueellista hyvinvointisuunnitelmaa ja siihen liitettäviä muita suunnitelmia on valmisteltu. Kokonaisuudesta vielä puuttunut ns. ikäihmisten hyvinvointisuunnitelmaluonnos on työstetty valmiiksi alkuvuoden 2025 aikana.

Asiakirja on laadittu hyvinvointialueen hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön strategisen johtamisen ja ikäihmisten hyvinvointia edistävän työn pohjaksi. Se tavoitteena on olla myös alueellisen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen ja siihen liittyvän yhteistyön työkalu alueen eri toimijoille.

Hyvinvointikertomus 2024 on hyväksytty aluevaltuustossa 18.6.2024 § 58.

Hyvinvointikertomuksessa esitettiin painopisteet (osallisuus, yhdenvertaisuus, turvallinen arki ja onnistumme toisiimme luottaen), joihin perustuen aiemmin lausuttavana olleessa hyvinvointisuunnitelmassa 2025-2028 on asetettu tavoitteet tulevalle nelivuotiskaudelle. Toimintaympäristön nopeiden muutosten vuoksi tavoitteiden saavuttamista tukevat toimenpiteet on aiemmin lausuttavana olleiden suunnitelmien tapaan myös ikäihmisten hyvinvointisuunnitelmassa valittu seuraaville kahdelle vuodelle. Toimenpiteitä täsmennetään jatkumaiselle puoliskolle myöhemmin raportoinnin yhteydessä.

Kunnanhallitus

Kokouspäivämäärä

Pykälä (§)

2

24.3.2025

53

Lausunto pyydetään toimittamaan viimeistään 11.4.2025 mennessä Kanta-Hämeen hyvinvointialueen kirjaamoon.

Päätösehdotus

Kunnanhallitus päättää antaa oheisen liitteen mukaisen lausunnon vastauksena lausuntopyyntöön koskien Kanta-Hämeen alueellisen ikäihmisten hyvinvointisuunnitelmaa 2025-2028./kj

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Liitteet

Lausunto alueellisesta ikääntyneiden hyvinvointisuunnitelmasta 2025-2028

Valmistelija(t)

Hyvinvointisuunnittelija Miika Peltonen

MUUTOKSENHAKUOHJEET**MUUTOKSENHAKUKIELLOT**

Muutosta ei saa hakea päätökseen, joka koskee vain valmistelua tai täytäntöönpanoa (Kuntalaki § 136).

**Oikaisuvaatimus-
viranomaisen** Ei muutoksenhakuoikeutta

**Pöytäkirja
nähtävänä** Hausjärven kunnan kotisivuilla 31.3.2025

Tiedoksianto

Asianosaiset: Kanta-Hämeen hyvinvointialue Oma Häme, Miika Peltonen

 Annettu tiedoksi sähköisesti

Päivämäärä: 31.3.2025

Vastaanottajat: Kanta-Hämeen hyvinvointialue Oma Häme, Miika Peltonen

HAUSJÄRVEN KUNNAN LAUSUNTO KANTA-HÄMEEN ALUEELLISESTA IKÄIHMISTEN HYVINVOINTISUUNNITELMASTA 2025–2028

Kanta-Hämeen hyvinvointialue on pyytänyt 17.2.2025 antamaan lausunnon Kanta-Hämeen alueellisesta ikäihmisten hyvinvointisuunnitelmasta 2025–2028.

Pyydämme huomioimaan kuntien alueelliset tulokset Oma Hämeen tehdessä omia asiakaskyselyitä palveluissa oleville ikääntyneille asiakkaille. Esimerkiksi kotihoidon asiakaskyselyn tulokset on ennen hyvinvointialuetta saatu vanhusneuvoston käsittelyyn, jolloin ikääntyneiden edunvalvonta vanhusneuvoston tehtävänä on ollut helpompi täyttää. Toivomme, että jatkossa kyselyiden tulokset lähetetään kuntakohtaisesti käsittelyyn kuntien vanhusneuvostoihin.

Suunnitelmassa mainitaan, että asiakasta voidaan kuntouttaa myös kunnan liikuntapalveluiden erityisryhmissä. Ajatus on oikein hyvä, mutta näin toimiessa tulee huomioida tiedon kulkeminen hyvinvointialueen palvelusta kunnan liikuntapalveluihin, jotta molemmat osapuolet ovat tietoisia yhteistyön laadusta ja määrästä. On myös olennaista asiakkaan kuntoutuksen kannalta, että kunnan ryhmässä on tieto kuntoutusasiakkaan ohjaamisesta avoimeen ryhmään. Lisäksi pyydämme pohtimaan, miten tässä kokonaisuudessa on huomioitu liikuntalähete ja kunnan liikuntaneuvonta? Kunnan liikuntaneuvonnassa voi nousta myös esiin tarve asiakkaan kuntoutukselle, jolloin asiakasohjauksen tarve on hyvinvointialueen suuntaan. Voiko kunnan liikuntaneuvonta konsultoida fysioterapeuttia tai ohjata asiakkaan hyvinvointialueen fysioterapiaan?

Ikääntyneiden palveluiden ensilinjan tavoite on, että asiakasohjauksen työntekijät, kuten palveluohjaajat ja kotiutusohjaajat, voivat paremmin keskittyä työtehtäviinsä kuten arviointeihin ja palvelujen koordinoimiseen sekä seuraamiseen. Ensilinjan toiminta ja toimivuus tulee varmistaa ja turvata siten, ettei ikääntyneiden tule odottaa kontaktia työntekijään kohtuuttoman kauan.

Suunnitelman mukaan kuntouttavan päivätoiminnan vaikuttavuutta lisätään. Ensisijainen kuntouttava päivätoimintamuoto on etäpäivätoiminta, joka otetaan käyttöön vuonna 2025. Tämän lisäksi toteutetaan etäkuntoutusta. Oma Häme on hiljattain vähentänyt päivätoiminnan määrää. Leikkaus vähentää suoraan ikääntyneiden jo vähissä olevia sosiaalisia kohtaamisia, eikä näytöltä tarjottava palvelu pysty tätä voimavaraa korvaamaan. Toimintakykyä ja sosiaalisia kohtaamisia vahvistavan palvelun siirtäminen osittain etäpalveluksi on vaikea nähdä vaikuttavuutta lisäävänä uudistuksena.

Hyvinvointialue sai sosiaali- ja terveysministeriön (STM) terveyden edistämisen määrärahaa kahteen hankkeeseen. Suunnitelmassa olisi kuntien yhdenvertaisuuden vuoksi reilua mainita, että molemmat

HAUSJÄRVI

hankkeet toteutetaan koko Kanta-Hämeen alueella. Nyt suunnitelmasta jää kuva, että vain ne kunnat pääsevät nauttimaan hankkeista, jotka olivat valmiit sijoittamaan omaa rahaa hankkeeseen. Tämä on aiheuttanut epäselvyyttä myös sidosryhmissä.

Suunnitelmassa kerrotaan, että hyvinvointialue tavoittelee 488 lisäpaikkaa yhteisölliseen asumiseen vuoteen 2030 mennessä. Suunnitelman esittämän laskelman mukaan hyvinvointialueen osuus paikoista olisi 250 paikkaa (50 paikkaa/vuosi). Suunnitelma kertoo, että vuonna 2023 ikääntyneiden yhteisöllisen asumisen piirissä on ollut 75 ihmistä. Yhteisölliseen asumiseen panostaminen tulevaisuudessa on totta kai hyvä ajatus, mutta suunnitelmassa ei tuoda esiin lainkaan suunnitelmaa siitä, miten, millä rahalla ja kuka yhteisöllisen asumisen paikat kustantavat. Realismia on, että yhteisöllisen asumisen paikat eivät ole kannattavaa liiketoimintaa, joten yksityisen rahan saaminen mukaan on vaikeaa. Näiden seikkojen valossa emme pidä tavoitetta realistisena.

Suunnitelmassa on huomioitava laajemmin ikääntyneiden erityisryhmät ja vähemmistöt. Esimerkiksi vammaiset ikääntyneet suunnitelma huomioi erittäin niukasti.

Toimenpiteistä ja suunnitelmasta puuttuu kokonaan selvennys siitä, miten ikääntyneiden digitaitojen kehittäminen ja uusien etä- tai digipalveluiden saavutettavuus turvataan. Palvelut tulee olla saatavilla ikääntyneille myös vanhoja reittejä pitkin, koska kaikki ikääntyneet eivät kykene digi- ja etäpalveluita käyttämään.

Hyvinvointialueen ajatus on, että ikääntyneet asuisivat mahdollisimman pitkään kodeissaan. Vuonna 2023 Hausjärvellä 75 vuotta täyttäneistä 92 prosenttia ja 85 vuotta täyttäneistä 79 prosenttia asui vielä kotona. 75-84-vuotiaiden kohdalla luku oli yhteensä 96 %. Voidaan siis todeta, että ikääntyneet asuvat jo nyt erittäin pitkään omissa kodeissaan.

Edelliseen liittyen hyvinvointialue on tehnyt tavoitteen vähentää ympärivuorokautisen palveluasumisen peittävyttä. Vuoden 2024 lopussa tavoite on ollut 6,75 % ja todellinen tulos 7,14 %. Peittävyden alentamisen tavoitteet eivät ole millään laskukaavalla realistisia, kun huomioi vuoden 2024 todellisen tilanteen ja sen, että ikääntyneet asuvat jo nyt hyvin pitkään omissa kodeissaan.

Hyvinvointisuunnitelmien tarkoitus ei ole ainoastaan tukea alueen operatiivista ja strategista työtä. Sen tulee myös olla ohjaavana työkaluna alueen päättäjille. Ristiriitaiseksi jää suunnitelman kovat tavoitteet ikääntyneiden asumisen suhteen, kun samaan aikaan aluevaltuusto tekee päätöksiä, jotka eivät tue ikääntyneiden asumista pitkään omissa kodeissaan. Tästä hyvä esimerkki on omaishoitajien palkkioiden leikkaukset, mikä kiihdyttää omaishoitajien määrän vähenemistä ja lisää painetta erilaisiin asumispalveluihin. Hyvinvointialueen tulee kiinnittää erityistä huomiota siihen, että alueen päättäjät ymmärtävät huomioida hyvinvointisuunnitelman tavoitteet ja osaavat katsoa päätettäviä asioita kokonaisvaltaisesti siten, ettei oman oksan sahaamista tapahdu.